

lyezte, míg a bretonok fővárosát, Nantes-t Párizs szándékosan a francia többségű Loire-Atlantique közigazgatási egységhez csatolta. Ez hihetetlenül nagy sérelem a bretonok számára. Tavaly egy petíciós mozgalom keretében 105 ezer aláírást gyűjtöttek össze, hogy egykori fővárosuk visszakerülhessen.

Francia nemzetállami keretek között a breton közösségnek hogyan sikerül talpon maradnia?

A nyelv és a kultúra szempontjából nagyon nehezen. Éppen ezért érveltem az uniós források felhasználása mellett, hogy a nemzeti régiók megőrizhessék nyelvi és kulturális sajátosságait. Ez a polgári kezdeményezésünk lényege. Az UNESCO folyamatosan bővülő atlasza a világ veszélyeztetett nyelvei között tartja számon a breton is, akárcsak a csángó-magyar, és mintegy további 150 európai nyelvet. A 4–4,5 millió lakosságú régióban ma már mindössze kétszáz ezer ember beszéli a breton, amit egyértelműen a kihalás fenyeget, amennyiben a folyamatot nem lehet visszafordítani. A breton példa is bizonyítja: Nyugat-Európában csak akkor tudjuk megmozdítani az embereket, ha nem a szolidaritásukra apellálunk, hanem meg tudjuk mutatni, hogy miért érdekük támogatni a régiókról szóló polgári kezdeményezést. Meggyőződésem, hogy a bretonok össze fogják gyűjteni a Franciaországból szükséges 55 500 aláírást.

Meglátása szerint hogyan lehetne teljes erőbedobással beindítani az aláírásgyűjtést, hiszen május 7-ig mindössze négy és fél hónap áll rendelkezésükre?

Visszakanyarodnék a sikertörténetnek számító Minority SafePack polgári kezdeményezés egyik fontos tanulságához. Ha mobilizálni tudjuk közösségeinket, az magával húzza a többi európai ország aláíráseit is. Ha a tőlünk távolabbi fekvő közösségek azt látják, hogy Magyarországon, Romániában és Szlovákiában jelentős mértékben nő az aláírássok száma, az jelentősen megkönnyíti dolgunkat. Önbizalmat ad ahhoz, hogy hozzákezdjenek a munkához, mert egymillió aláírást borzasztóan nagy szám. Ha nincs reális perspektíva ennek összegyűjtésére, akkor nem mindenki lát hozzá szívesen. Fontos számunkra tudni, hogy ha létezik közös nemzetpolitikai prioritás, amellyel elvben mindenki egyetért, valljon színt az, aki ezt a gyakorlatban mégsem vállalja. Ez nem nyomásgyakorlás, hanem tudni szeretnénk, kire számíthatunk.

Hogyan lehetne láthatóbbá tenni kezdeményezésüket?

→ Dabis Attila

Budapesten született 1987-ben. 2010-ben végzett a budapesti Eötvös Loránd Tudományegyetem Állam-és Jogtudományi Karán. Az Erasmus Program keretében több nyugat-európai egyetemen kutató. Számos, autonómiával kapcsolatos tanulmány szerzője. 2016-tól a budapesti Kisebbségi Jogvédő Intézet nemzetközi koordinátora, és 2011-től a Székely Nemzeti Tanács külügyi megbízottja.

A láthatóságot szeretnénk javítani, mert sokan nem hallottak róla, vagy összekeverik a Minority SafePack kezdeményezéssel. Létrehoztunk egy Facebook-os keretet, amit mindenki ráilleszhet profilképére. Ezen rajta van a logónk, a honlapcím és a mottónk: Szülőföldünkért megmozgatjuk Európát. Azon dolgozunk, hogy minél több ismert emberhez jusson el, aki felvállalja profilképe átállítását a közösségi oldalakon. Ezzel egyrészt a hírt lehet terjeszteni, másrészt bizalmat ébreszteni. Ha ismert művészek, sportolók állnak az ügy mellé, az minden polgárnak mutatja: nem politikai történetről van szó, hanem civil kezdeményezésről. Ami nagyon jó lenne a közösségnek, ha megvalósulna. Érdemes mindenkinek rászánni egy percnyi időt az életéből, hogy a www.nemzetiregiok.eu oldalon néhány személyes adat megadása után támogassa a kezdeményezést. Ez papír alapú aláírásgyűjtéssel is megoldható, mi mégis mindenkit arra bátorítunk, hogyha mód van rá, online rendszerben írjon alá.

A polgári kezdeményezés intézményének elindítása óta többször összegyűlt már az egymillió aláírás, de egyetlen esetben sem lett belőle uniós törvény. Az Európai Bizottság gyakorlatilag átveri saját állampolgárait?

Egyértelmű, hogy a polgári kezdeményezés jogintézménye reformokra szorul. Igaz, hogy maga a kezdeményezés sokat változott – új formája lépett életbe 2020. január elsejétől –, a lényeg azonban változatlan maradt: az Európai Bizottság számára továbbra sem teszi kötelezővé, hogy a sikeres kezdeményezés esetén törvényt alkosson, és azt benyújtsa az Európai Parlamentnek. Ettől függetlenül mi hosszabb távra tervezzük: a polgári kezdeményezés ebben fontos állomás, de nem végállomás. Új lendületet akarunk adni az európai regionális mozgalmaknak, amiben Székelyföldnek is fontos szerepet szánunk. Az uniónak 40–50 millió olyan polgára van, aki valamilyen hagyományos nemzeti közösséghez tartozik. Ez nagyjából az EU lakosságának tíz százaléka. Azt szoktuk mondani, hogy ha a nemzeti régiók összefognak, egy európai nagyhatalmat képviselnek. Ezt láthatóvá kell tenni, amihez a kezdeményezés nagyszerű eszköz.

Mennyire bízik a sikerben?

Ezt a mérkőzést 2020. május 7-én éjfélkor fűjják le, és mi végig fogjuk küzdeni ezt az időszakot. Hat évig pereskedtünk azért, hogy ez a 12 hónap a rendelkezésükre álljon.

Wellness helyett építőtelep?

Somogyi Botond

Az egyik nagyvárosi bevásárlóközpont divatcégénél dolgozik – meséli ismerősöm szomszédjának gyerekről. És még mielőtt bárki is félreértené: nem divattervezőként, hanem eladóként, és nem lányként, hanem fiúként. Úgy öltözik, mintha legalábbis manóknak lenne: sokszor festett, máskor lenyalt haj, legmodernebb ruhák, menő cipők. Mint ha újjazdagék elkényeztetett egyetlen fiúcskájára lenne. Pedig dehogy. Apja-anya orvos. Évekkel ezelőtt sokat mondogatták a fiúnak, hogy tanuljon, legyen ember belőle. Nem hallgatott a szülői szóra: a reálosztályból átiratkozott a gyengébb, humán szakra, azt valahogy elvégezte, érettségizett, és most már második vagy harmadik éve igazgatja a ruhákat a bevásárlóközpont polcain. Persze ez nem jelenti

Ám Lacika nem hallgatott a jótanácsokra: valahogy átbukdácsolt a tizenkét osztályon, és amikor oda került, hogy válasszon magának pályát, nem tudta, mi tévő legyen. „Ez sem érdekel, az sem hoz tűzbe, ezt sem szeretném végezni, az is unalmasnak tűnik” – mondogatta Lacika, és váltogatta az elárúsítói állásokat, miközben szülei – feltételezem – hajukat tépdesték. De az is lehet, hogy mégsem.

→ Manapság is létezik olyan talpraesett fiatal, aki már korán elhatározza, hogy márpedig belőle fogorvos, szakács vagy éppen műépítész lesz. És azért mindent meg is tesz. Csakhogy mintha az ilyenből kevesebb lenne, mint évtizedekkel ezelőtt.

Nos, ha körülnézek, úgy tűnik, mintha a Lacikák világában élnénk. Egyre több az olyan fiatal, aki nem tudja, mit tegyen, aki a bőség zavarával küzd. Vagy – ahogy inkább én fogalmaznék –

élünk, akkor kommunizmus volt” – hallom a jól ismert szöveget, és bizonyos fokig egyet is tudok érteni vele. Csakhogy ezáltal valami olyat írok, amit néhány évtizeddel ezelőtt biztos nem tettem volna.

Nemrég ugyanis kollégámmal arról beszélgettünk, milyen idők jártak akkor, a hetvenes-nyolcvanas években: iskolaidőszakban „praktikára” vittek minket, egy-kéthetes gyári munkára vagy pedig betakarítási gyümölcsöt, zöldséget. Persze fiatalokként akkor élveztük, hogy nem kell iskolába járnunk. Ha pedig gyümölcsöt szedtünk, ráadásul egyrészt jól belaktunk vele, másrészt jutott otthonra is. De egy dologban azért többnyire mind egyetértettünk: nagy hülyeség a gyári munka iskolások számára. Reggel korán kelni, délutánig a futószalag mellett dolgozni, és a félórás szünetben olajos kézzel elmajszolni a „potrivitá”-nak nevezett kenyeret.

Így utólag visszagondolva azért mégsem tűnt rossz ötletnek. Persze a kommunista hatalom azzal a céllal iktatta be az iskolai „tananyagba”, hogy a kommu-

FORRÁS: KÜLHONIMAGYAROK.HU

Egyre több az olyan fiatal, aki nem tudja eldönteni, hogy az iskola után mivel szeretne foglalkozni

azt, hogy ezzel nem lett ember, a világért sem. Szükség van elárúsítókra, az ő munkájuk is ugyanolyan, mint más, ezt is el kell végeznie valakinek. Csakhogy Lacikának valószínűleg nem ezt

→ Szükség van elárúsítókra, az ő munkájuk is ugyanolyan, mint más, ezt is el kell végeznie valakinek. Csakhogy Lacikának valószínűleg nem ezt szánták a szülei.

szánták a szülei. Ők azt mondogatták csemetéjüknek: tanuljál, fi am, mert nem örökölsz tőlünk vagyont, nem tudunk örökké el-tartani, és ráadásul még kétkézi munkára sem vagy hajlandó.

a modern világ zavarodottságával. Nem akar dolgozni, vagy ha mégis, akkor első állásinterjúja során irreálisan magas fizetést próbál kialkudni. Legtöbb esetben pedig tanácstalan: napestig nyomkodja a telefont, és csodálkozik – jobb esetben pedig ideges –, ha valaki számon kér tőle bármit is.

Tudom, nem lehet és nem is szabad általánosítani. Manapság is létezik olyan talpraesett fiatal, aki már korán elhatározza, hogy márpedig belőle fogorvos, szakács vagy éppen műépítész lesz. És azért mindent meg is tesz. Csakhogy mintha az ilyenből kevesebb lenne, mint évtizedekkel ezelőtt. És persze azt is sejtem, ilyenkor mennyire megaprehendálnak egyesek a felnőttekre. „Már megint ez a süket duma, értsétek meg, ma más időket

nizmust építők nagy proletár serregét minél többen megszeressék és gyarapítsák. Sokunk számára azonban nyilván nem így csapódott le, hanem teljesen másképp. Mi sem tudtuk sokáig, mi szeretnénk lenni felnőtt korunkban, de egyet biztosan megtanultunk: mi az, amitől meg akarunk szabadulni. Például fülsiketítő zajban évtizedekig ugyanazt a monoton kétkezi munkát végezni.

Tudom, ma már nincsenek ilyen jellegű gyárak és olyan rettenetes munkakörülmények sem mindenhol, de esetleg az iskola másként (vagy sehogy?) héten érdemes lenne elvinni a nebulókat nemcsak wellnessközpontba, botanikus kertbe vagy túrázni, hanem például egy építőtelepre. Talán másképp állnának hozzá a tanulásához is.